

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇEVRE VE KALKINMA KONFERANSI RAPORU

(Rio de Janeiro, 3-14 Haziran 1992)

Ek I

ÇEVRE VE KALKINMA RİO BİLDİRİSİ

Rio de Janeiro'da 3-14 Haziran 1992'de toplanan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı, 16 Haziran 1972'de Stokholm'de kabul edilmiş olan Birleşmiş Milletler Konferansı İnsan Çevresi Bildirisi'ni tekrarlayarak ve bunun üzerine inşa etme gayretiyle, devletler, toplumun ve insanların anahtar kesimleri arasında yeni işbirliği seviyeleri yaratarak yeni ve adil bir evrensel ortaklık kurmak amacıyla, evrensel çevrenin ve kalkınma sistemlerinin bütünlüğünü koruyan ve hepsinin yararlarına saygı gösteren uluslararası anlaşmalar yolunda çalışarak, Dünya'nın bütün ve birbirine bağlı doğasını göz önünde bulundurarak kuruluşumuz bildirmektedir ki:

İlke 1

İnsanlar devam ettirilebilir kalkınma kaygılarının merkezindedir. Doğa ile uyumlu sağlıklı ve yaratıcı bir yaşam hakkına sahiptirler.

İlke 2

Devletler, Birleşmiş Milletler Beyannamesi ve uluslararası kanun ilkelerine göre, kendi çevre ve kalkınma politikalarına uygun olarak kendi kaynaklarını işletmek yüce hakkına ve kendi sınırları ve kontrol alanlarındaki faaliyetlerin diğer devletlerin veya ulusal sınırlar dışındaki alanların çevresine zarar vermemeye sorumluluğuna sahiptirler.

İlke 3

Kalkınma hakkı şimdiki ve gelecek nesillerin çevresel ve kalkınma gereksinimlerini adil olarak karşılayacak şekilde yerine getirilmelidir.

İlke 4

Devam ettirilebilir kalkınma elde etmek için çevre koruması kalkınma sürecinin önemli bir parçasını teşkil etmeli ve bununla bir izolasyon içinde olduğu düşünülemez.

İlke 5

Bütün devletler ve insanlar yaşam standardındaki eşitsizliği azaltmak ve dünya üzerindeki insanların çoğunluğunun ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için devam ettirilebilir gelişme için vazgeçilmez bir gereksinim olarak yoksulluğun yok edilmesi içinde işbirliği yapmalıdırlar.

İlke 6

Gelişmekte olan ülkelerin, özellikle az gelişmiş ve çevresel olarak zayıf olanların özel durum ve ihtiyaçlarına özel bir öncelik tanınacaktır.

İlke 7

Devletler Dünya'nın ekosisteminin sağlık ve bütünlüğünü korumak, kollamak ve iyileştirmek için evrensel ortaklık ruhunda işbirliği içinde olmalı. Evrensel çevre bozulmasına değişik katkılarında dolayı devletler ortak fakat farklılaşmış sorumluluklara sahiptirler. Gelişmiş ülkeler kendi toplumlarının evrensel çevre üzerindeki etkileri ve idare ettikleri teknolojileri ve mali kaynaklarından dolayı devam ettirilebilir kalkınmanın uluslararası uğraşısında taşıdıkları sorumluluğu kabul ederler.

İlke 8

Devam ettirilebilir kalkınma ve bütün insanlar için daha yüksek yaşam kalitesi elde etmek için devletler üretim ve tüketimin devam ettirilemez örneklerini azaltmalı ve ortadan kaldırmalı ve uygun nüfus politikalarını desteklemelidirler.

İlke 9

Devletler, teknolojinin gelişmesini, transferini, adaptasyonunu ve yayılmasını yeni ve yenilik getirici teknolojileri de içerecek şekilde arttırarak ve bilimsel ve teknolojik bilgi değişimi yoluyla bilimsel anlayışı geliştirerek endojen kapasite inşasını güçlendirmek için işbirliği yapmalıdırlar.

İlke 10

Çevre konuları tüm ilgili vatandaşların uygun seviyede katılımıyla ele alınabilir. Ulusal seviyede, her birey çevreye dair umumi makamlarca tutulan bilgilere zararlı maddelere dair bilgileri ve kendi topluluklarındaki faaliyetleri içerecek şekilde erişim hakkına ve karar verme süreçlerine katılım fırsatına sahip olmalıdır. Devletler bilgiyi geniş bir şekilde elde edilebilir yaparak ulusal bilinç ve katılımı kolaylaştırmak ve teşvik etmelidirler. İslah ve çareyi de içeren adli ve idari raporlara etkili erişim sağlanmalıdır.

İlke 11

Devletler etkili çevre kanunları çıkarmalıdırlar. Çevre standartları, idari amaçlar ve öncelikler uygulanacakları çevre ve kalkınma metnini

yansıtmalıdır. Bazı ÷lkelerce özellikle gelişen ÷lkelerce uygulanan standartlar uygunsuz ve diğer ÷lkelere haksız ekonomik ve sosyal maliyettedirler.

İlke 12

Çevresel bozulma problemini daha iyi adreslemek için devletler ekonomik gelişme ve tüm ÷lkelerde devam ettirilebilir kalkınmaya yol açacak destekleyici ve açık uluslararası ekonomik sistem yerleştirmek için işbirliği yapmalıdır. Çevresel amaçlar için ticaret politika ölçümleri uluslararası ticarete keyfi veya haksız ayırım veya gizli kısıtlama vasıtası teşkil etmemelidir. İthalatçı ÷lke sınırları dışındaki çevresel itirazları ele almak için tek yanlı faaliyetlerden kaçınılmalıdır. Sınırlararası veya evrensel çevresel problemleri adresleyen çevresel ölçümler mümkün olduğunca uluslararası anlaşmalara dayanmalıdır.

İlke 13

Devletler kirlilik kurbanları ve diğer çevresel hasarlar tazmini tve mesuliyetine dair ulusal kanunlar geliştirmelidirler. Devletler ayrıca kendi sınırları ve kontrol alanları içinde ve dışındaki faaliyetlerin sebep olduğu çevresel hasarların olumsuz etkilerinin tazmin ve mesuliyetine dair kararlı ve çabuk daha ileri uluslararası kanun geliştirmek için işbirliği içinde olmalıdır.

İlke 14

Devletler insan sağlığına zararlı bulunan veya ciddi çevresel kirlenmeye sebep olan madde ve faaliyetlerin diğer devletlere nakli ve yerleşimini önlemek ve vazgeçirmek için etkili bir şekilde işbirliği içinde olmalıdır.

İlke 15

Çevreyi korumak için ihtiyati yaklaşım devletlerin kendi kabiliyetlerine göre geniş olarak uygulanacaktır. Ciddi ve geri dönüştürülemez hasar tehlikesi olan yerlerde tam bilimsel kesinlik eksikliği çevresel kirlenmenin önlenmesi için gecikmenin sebebi olarak kullanılamayacaktır.

İlke 16

Ulusal yetkililer çevresel maliyetlerin ve ekonomik vasıtaların uluslararası hale getirilmesine kirlitenin prensipte kirliliğin maliyetini halk çıkarına gerekli ilgiyi göstererek ve uluslararası ticaret ve yatırıma zarar vermeden karşılması yaklaşımını değerlendirerek çaba sarfetmelidir.

İlke 17

Çevresel etki değerlendirilmesi, ulusal bir vasıta olarak, çevre üzerine önemli olumsuz etkisi olması muhtemel ve ehil bir ulusal yetkilinin kararına maruz kalacak önerilmiş faaliyetler için kullanılacaktır.

İlke 18

Devletler diğer devletleri meydana gelen, bu devletlerin çevreleri üzerinde ani zararlı etkiler üretebilecek doğal afetlerden veya diğer acil durum hallerinden en kısa zamanda haberdar etmelidirler. Çok etkilenmiş devletlere yardım etmek için her tür çaba uluslararası toplum tarafından yapılacaktır.

İlke 19

Devletler önemli olumsuz sınırlararası çevresel etkiye sahip olabilecek faaliyetler üzerine muhtemelen etkilenmiş devletlere önceden ve tam zamanında haber ve ilgili bilgiyi sağlayacak ve bu devletlere erken bir aşamada ve güvenle başvuracaktır.

İlke 20

Kadınlar çevresel idare ve gelişme üzerinde hayati bir role sahiptirler. Devam ettirilebilir bir kalkınma için onların tam katkısı gereklidir.

İlke 21

Dünya gençliğinin yaratıcılığı, idealleri ve cesareti devam ettirilebilir kalkınmayı başarmak ve onlar için daha iyi bir gelecek sağlamak için evrensel bir ortaklığı ilerletmek için harekete geçirilmelidir.

İlke 22

Yerli insanlar ve onların toplulukları ve diğer yöresel topluluklar bilgileri ve geleneksel tecrübelerinden dolayı çevresel idare ve gelişme üzerinde hayati bir role sahiptirler. Devletler onların kimliklerini, kültürlerini ve çıkarlarını farketmeli ve hakkıyla desteklemeli ve devam ettirilebilir kalkınmanın başarılmasında etkili katkılarını sağlamalıdır.

İlke 23

Zulüm, tahakküm ve işgal altındaki insanların çevresi ve doğal kaynakları korunacaktır.

İlke 24

Savaş devam ettirilebilir gelişmenin kaçınılmaz olarak yıkıcısıdır. Bu yüzden devletler silahlı çatışma zamanlarında çevreye koruma sağlayan uluslararası kanuna saygı duymalı ve gerekli olduğunda daha fazla geliştirilmesi için işbirliği içinde olmalıdırlar.

İlke 25

Barış, gelişme ve çevresel koruma birbirine bağlı ve bölünemezdir.

İlke 26

Devletler her türlü çevresel anlaşmazlıklarını barış içinde ve Birleşmiş Milletler Beyannamesi ile uyum içinde uygun yollarla çözeceklerdir.

İlke 27

Devletler ve insanlar bu Bildiri'ye dahil olan ilkelerin yerine getirilmesinde ve devam ettirilebilir kalkınma alanında uluslararası kanunun daha fazla geliştirilmesinde ortaklığın ruhuyla ve güven içinde işbirliği yapacaklardır.